
Generalni direktor Autoriteta Civilnog Vazduhoplovstva Republike Kosovo,

Na osnovu članova 3.1, 3.4, 15.1 alineje (a) i (c), i članova 21.2, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58. i 59. Zakona br. 03/L-051 o civilnom vazduhoplovstvu („Službeni glasnik Republike Kosovo“ Godina III, br. 28, od 4. juna 2008),

U cilju uređenja odredbi o upravljanju vazduhoplovom u Republici Kosovo u skladu sa standardima i preporučenom praksom propisanim u Aneksu 6 na Konvenciju o međunarodnom civilnom vazduhoplovstvu,

Nakon završetka postupka javnih konsultacija sa svim zainteresovanim stranama u skladu sa Administrativnim uputstvom br. 01/2012 o javnim konsultacijama sa zainteresovanim stranama,

Ovim donosi sledeći:

UREDBA BR. 7/2014 O UPRAVLJANJU VAZDUHOPLOVA

Član 1.

Delokrug primene

1.1 Ova Uredba propisuje zahteve za vršenje upravljanja vazduhoplovom u skladu sa odnosnim standardima i preporučenom praksom (SARP-ovi) Međunarodne organizacije za civilno vazduhoplovstvo (ICAO), koji su propisani u Aneksu 6 na Konvenciju o međunarodnom civilnom vazduhoplovstvu.

1.2 Na vršenje upravljanja vazduhoplovom u Republici Kosovo primenjuju se SARP-ovi iz Aneksa 6; Deo I - Međunarodni komercijalni vazdušni saobraćaj - Avioni, Dodaci 1-9, Prilozi A-K u verziji koju je ICAO objavio 9. jula 2010. godine; Deo II - Međunarodna opšta avijacija - Avioni, Dodaci 2.1, 2.2, 2.3, Prilozi 2.A, 3.A, 3.B u verziji koju je ICAO objavio 7. jula 2008. godine; i Deo III - Međunarodne operacije - Helikopteri, Dodaci 1-5, Prilozi A-I u verziji koju je ICAO objavio 7. jula 2010. godine.

Član 2.

Primena SARP-ova

2.1 Aneks 6 o upravljanju vazduhoplovom, kako je precizirano u članu 1. stav 2. ove Uredbe, primenjuje se u skladu sa odredbama ove Uredbe.

2.2 Važeći SARP-ovi utvrđeni u Aneksu 6 Delovima I, II, III i njegovim Dodacima i Prilozima primenjuju se u Republici Kosovo, osim ako je u odredbama člana 4. ove Uredbe propisano nešto drugo.

Član 3.

Izrazi i njihova značenja

3.1 Za potrebe ove Uredbe, izrazi „država ugovornica“, „država“ i „odgovarajući organ“, upotrebljeni direktno ili indirektno, u jednini ili množini, u Aneksu 6 na Konvenciju o međunarodnom civilnom vazduhoplovstvu, kako je precizirano u prethodnom članu 1. Stav 2, označavaju „Republiku Kosovo“.

3.2 Razlike nabrojane u članu 4. ove Uredbe označavaju, u smislu ove Uredbe, ili odstupanje od standarda ili podizanje preporučene prakse na nivo nekog standarda.

Član 4.

Razlike u odnosu na SARP-ove

4.1 Važeće razlike u odnosu na SARP-ove iz Aneksa 6 na Konvenciju o međunarodnom civilnom vazduhoplovstvu, kao što je precizirano u članu 1. stav 2. ove Uredbe, taksativno su navedene sledećim redosledom:

DEO I - MEĐUNARODNI KOMERCIJALNI VAZDUŠNI SAOBRAĆAJ - AVIONI:

- a) Poglavlje 4, Operacije u letu, Odeljak 4.2.4 Uputstva za operacije – opšti deo, Preporuka 4.2.4.3 primenjuje se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;
- b) Poglavlje 4, Operacije u letu, Odeljak 4.2.7 Minimalne visine za let, Preporuka 4.2.7.3 primenjuje se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;
- c) Poglavlje 4, Operacije u letu, Odeljak 4.2.7 Minimalne visine za let, Preporuka 4.2.7.4 primenjuje se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;
- d) Poglavlje 4, Operacije u letu, Odeljak 4.4.9 Avionske operativne procedure za smanjenje buke, Preporuka 4.4.9.1 primenjuje se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;

- e) Poglavlje 4, Operacije u letu, Odeljak 4.4.9 Avionske operativne procedure za smanjenje buke, Preporuka 4.4.9.2 primenjuje se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;
- f) Poglavlje 4, Operacije u letu, Odeljak 4.10 Upravljanje zamorom, Preporuka 4.10.7 primenjuje se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;
- g) Poglavlje 6, Avionski instrumenti, oprema i dokumenti za letenje, Odeljak 6.2 Svi avioni na svim letovima, Preporuke – „Medicinski materijal treba da sadrži:“ pod 6.2.2 a) 1 i primenjuju se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;
- h) Poglavlje 6, Avionski instrumenti, oprema i dokumenti za letenje, Odeljak 6.2 Svi avioni na svim letovima, Preporuka – „Sigurnosna oprema za svako pilotsko sedište:“ pod 6.2.2 c) 3) **Beleška**, primenjuju se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;
- i) Poglavlje 6, Avionski instrumenti, oprema i dokumenti za letenje, Odeljak 6.3.1 Snimači podataka o letu i avionski sistemi za snimanje podatka, Preporuka 6.3.1.2.5 primenjuje se kao Standard sa izmenom u tekstu kao za Vazdušne operacije (Uredba EU br. 965/2012 - CAT.IDE.A.190 (a)(3)): „višemotorski avioni na turbomlazni pogon sa MCTOM od 5.700 kg ili manje, sa MOPSC od preko devet isa prvom individualnom CofA (potvrdom analize)izdatom na dan ili posle 1. aprila 1998. godine;
- j) Poglavlje 6, Avionski instrumenti, oprema i dokumenti za letenje, Odeljak 6.3.1 Snimači podataka o letu i avionski sistemi za snimanje podatka, Preporuka 6.3.1.2.7 primenjuju se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;
- k) Poglavlje 6, Avionski instrumenti, oprema i dokumenti za letenje, Odeljak 6.3.1 Snimači podataka o letu i avionski sistemi za snimanje podatka, Preporuka 6.3.1.2.10 primenjuju se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;
- l) Poglavlje 6, Avionski instrumenti, oprema i dokumenti za letenje, Odeljak 6.3.2 Snimači glasa u pilotskoj kabini i sistemi audio zapisa u pilotskoj kabini, Preporuka 6.3.2.1.2 primenjuje se kao Standard sa izmenom u tekstu kao za Vazdušne operacije (Uredba EU br. 965/2012): „višemotorski avioni na turbomlazni pogon sa MCTOM od 5.700 kg ili manje, sa MOPSC od preko devet isa prvom individualnom CofA izdatom na dan ili posle 1. januara 1990. godine“;
- m) Poglavlje 6, Avionski instrumenti, oprema i dokumenti za letenje, Odeljak 6.3.2 Snimači glasa u pilotskoj kabini i sistemi audio zapisa u pilotskoj kabini, Preporuka 6.3.2.1.6 primenjuje se kao Standard sa izmenom u tekstu kao za Vazdušne operacije (Uredba EU br. 965/2012): „avioni sa MCTOM od preko 5.700 kg“;

- n) Poglavlje 6, Avionski instrumenti, oprema i dokumenti za letenje, Odeljak 6.3.2 Snimači glasa u pilotskoj kabini i sistemi audio zapisa u pilotskoj kabini, Preporuka 6.3.2.3.3 primenjuje se kao Standard sa izmenom u tekstu kao za Vazdušne operacije (Uredba EU br. 965/2012): „CVR mora da bude u stanju da sačuva najmanje podatke snimljene u prethodna 2 sata u avionima sa MCTOM od preko 5.700 kg kad je individualna CofA bila izdata na dan ili posle 1 .aprila 1998. godine“;
- o) Poglavlje 6, Avionski instrumenti, oprema i dokumenti za letenje, Odeljak 6.3.4 Snimači leta – opšti deo, Preporuka 6.3.4.5.1 primenjuju se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;
- p) Poglavlje 6, Avionski instrumenti, oprema i dokumenti za letenje, Odeljak 6.3.4 Snimači leta – opšti deo, Preporuka 6.3.4.5.3 primenjuju se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;
- q) Poglavlje 6, Avionski instrumenti, oprema i dokumenti za letenje, Odeljak 6.3.4 Snimači leta – opšti deo, Preporuka 6.3.4.5.4 primenjuju se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;
- r) Poglavlje 6, Avionski instrumenti, oprema i dokumenti za letenje, Odeljak 6.7 Svi avioni u letu na velikim visinama, Preporuka 6.7.4 primenjuju se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;
- s) Poglavlje 6, Avionski instrumenti, oprema i dokumenti za letenje, Odeljak 6.7 Svi avioni u letu na velikim visinama, Preporuka 6.7.6 primenjuju se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;
- t) Poglavlje 6, Avionski instrumenti, oprema i dokumenti za letenje, Odeljak 6.11 Presurizovani avioni koji prevoze putnike – meteorološki radar, Preporuka primenjuje se kao Standard sa izmenom u tekstu kao za Vazdušne operacije (Uredba EU br. 965/2012): „Sledeće kategorije moraju imati opremu za otkrivanje vremenskih sistema u letu kad se operacije izvode noću ili pod IMC (meteorološkim uslovima koji nameću let s oslanjanjem samo na instrumente) u oblastima u kojima se duž rute može očekivati postojanje oluja sa grmljavinom ili drugih potencijalno opasnih vremenskih prilika koje se mogu detektovati opremom za otkrivanje vremenskih sistema u letu:
(a) presurizovani avioni; (b) nepresurizovani avioni sa MCTOM od preko 5.700 kg; i
(c) nepresurizovani avioni sa MOPSC od preko devet“;
- u) Poglavlje 6, Avionski instrumenti, oprema i dokumenti za letenje, Odeljak 6.16 Avioni koji prevoze putnike – sedišta za kabinsko osoblje, Preporuka 6.16.2 primenjuju se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;
- v) Poglavlje 6, Avionski instrumenti, oprema i dokumenti za letenje, Odeljak 6.17 Odašiljač lokatora u slučaju opasnosti (ELT), Preporuka 6.17.1 primenjuje se kao Standard sa izmenom u tekstu kao za Vazdušne operacije (Uredba EU br.

965/2012): „Avioni sa MOPSC od 19 ili manje moraju da imaju najmanje sledeću opremu: (1) jedan automatski ELT, za avione kojima je prvi put individualna CofA bila izdata posle 1 .jula 2008. godine; ili (2) jedan ELT bilo koje vrste, za avione kojima je prvi put individualna CofA bila izdata na dan ili pre 1. jula 2008. godine“;

- w) Poglavlje 6, Avionski instrumenti, oprema i dokumenti za letenje, Odeljak 6.18 Avioni koji moraju biti opremljeni sistemom za izbegavanje sudara u vazduhu (ACAS II), Preporuka 6.18.3 primenjuje se kao Standard sa izmenom u tekstu kao za Vazdušne operacije (Uredba EU br. 965/2012 - CAT.IDE.A.155): „osim ukoliko je drugačije propisano Uredbom (EU) br. [...] /2011, avioni na mlazni pogon sa MCTOM od preko 5.700 kg ili sa MOPSC od preko 19 moraju imati opremu ACAS II“;
- x) Poglavlje 6, Avionski instrumenti, oprema i dokumenti za letenje, Odeljak 6.19 Zahtevi za transpondere koji šalju podatke o pritisku i visini, Preporuka 6.19.4 primenjuje se kao Standard sa izmenom u tekstu kao za Vazdušne operacije (Uredba EU br. 965/2012 - CAT.IDE.A.350): „Avioni moraju biti opremljeni transponderom za sekundarni osmatrački radar (SSR) koji šalje podatke o pritisku i visini i bilo kojim drugim karakteristikama transpondera za SSR koji je obavezan za rutu na kojoj se leti“;
- y) Poglavlje 6, Avionski instrumenti, oprema i dokumenti za letenje, Odeljak 6.21 Turbomlazni avioni - unapred usmeren sistem upozorenja na nagle promene pravca vetra, Preporuka 6.21.1 primenjuje se kao Standard sa izmenom u tekstu kao za Vazdušne operacije (Uredba EU br. 965/2012 - CAT.IDE.A.150): „Avioni na mlazni pogon sa MCTOM od preko 5.700 kg ili sa MOPSC od preko devet moraju da imaju opremu TAWS koja ispunjava zahteve za opremu Klase A na način preciziran u nekom prihvatljivom standardu“;
- z) Poglavlje 6, Avionski instrumenti, oprema i dokumenti za letenje, Odeljak 6.21 Turbomlazni avioni - unapred usmeren sistem upozorenja na nagle promene pravca vetra, Preporuka 6.21.2 primenjuje se kao Standard sa izmenom u tekstu kao za Vazdušne operacije (Uredba EU br. 965/2012 - CAT.IDE.A.150): „Avioni na mlazni pogon sa MCTOM od preko 5.700 kg ili sa MOPSC od preko devet moraju da imaju opremu TAWS koja ispunjava zahteve za opremu Klase A na način preciziran u nekom prihvatljivom standardu“;
- aa) Poglavlje 9, Avionsko letačko osoblje, Odeljak 9.4.5 Operacije sa jednim pilotom pod pravilima leta s oslanjanjem samo na instrumente (IFR) ili noću, Preporuka 9.4.5.2 primenjuje se kao Standard sa izmenom u tekstu kao za Vazdušne operacije (Uredba EU br. 965/2012 - ORO.FC.202):
- a. „Za avionske operacije pod IFR pilot mora da ima: (1) najmanje 50 sati leta pod IFR na relevantnom tipu ili klasi aviona od čega 10 sati kao zapovednik; i(2) obavljenih u prethodnih 90 dana na relevantnom tipu ili klasi aviona: (i) pet letova pod IFR, uključujući tri pristupa samo pod instrumentima, u ulozi jedinog pilota; ili (ii) jednu potvrdu instrumentalnog pristupa pod IFR“;

- b. *Za avionske operacije noću pilot mora da ima: (1) najmanje 15 sati leta noću koji mogu biti obuhvaćeni u 50 sati leta pod IFR iz tačke (c)(1); i (2) obavljenih u prethodnih 90 dana na relevantnom tipu ili klasi aviona:(i) tri poletanja i sletanja noću u ulozi jedinog pilota; ili (ii) jedno noćno poletanje i potvrdu za sletanje“;*
- bb) Poglavlje 10, Oficir za operacije u letu/Dispečer letova, Preporuka 10.4 primenjuje se kao Standard sa izmenom u tekstu kao za Vazdušne operacije (Uredba EU br. 965/2012 - AMC3 ORO.MLR.100 - D Obuka): *„Plan i program obuke i programi provere za sve članove osoblja za operacije zadužene za operativne dužnosti u vezi pripreme ili izvođenja leta. Plan i program obuke i programi provere treba da sadrže sledeće: 2.5 za drugo operativno osoblje osim članova posade (tj. dispečera, osoblje za rukovanje, itd.), sve druge relevantne stavke propisane u Aneksu IV (Deo - CAT) i u ovom Aneksu koje se odnose na njihove zadatke“;*
- cc) Poglavlje 11, Priručnici, dnevnici i evidencije, Odeljak 11.3 Program održavanja, Preporuka 11.3.3 primenjuju se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;
- dd) Poglavlje 11, Priručnici, dnevnici i evidencije, Odeljak 11.4 Dnevnik puta, Preporuka 11.4.1 primenjuju se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;
- ee) Poglavlje 11, Priručnici, dnevnici i evidencije, Odeljak 11.4 Dnevnik puta, Preporuka 11.4.2 primenjuje se kao Standard sa izmenom u tekstu kao za Vazdušne operacije (Uredba EU br. 965/2012 - AMC1 ORO.MLR.110 (b)): *„Informacija ili njen deo može se čuvati i u drugom formatu osim kao štampana na papiru. Moraju se obezbediti dostupnosti, upotrebljivost i pouzdanost“;*
- ff) Poglavlje 11, Priručnici, dnevnici i evidencije, Odeljak 11.4 Dnevnik puta, Preporuka 11.4.3 primenjuje se kao Standard sa izmenom u tekstu kao za Vazdušne operacije (Uredba EU br. 965/2012 - ORO.MLR.115): *„Sledeće informacije korišćene za pripremu i izvođenje leta kao isa njima povezani izveštaji, čuvaju se 3 meseca:(5) dnevnik puta, ili njegov ekvivalent;“*
- gg) Poglavlje 13, Bezbednost, Odeljak 13.1 Domaće komercijalne operacije, Preporuka primenjuju se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;
- hh) Poglavlje 13, Bezbednost, Odeljak 13.2 Bezbednost odeljka za letačko osoblje, Preporuka 13.2.4 primenjuje se kao Standard sa izmenom u tekstu kao za Vazdušne operacije (Uredba EU br. 965/2012 - ORO.SEC.100.A (b)): *„Svi avioni koji prevoze putnike sa maksimalnom sertifikovanom masom za poletanje većom od 45.500 kg, ili sa MOPSC od preko 60 koji se bave komercijalnim prevozom putnika, moraju biti opremljeni odobrenim vratima odeljka za letačko osoblje koja se mogu zaključati i otključati sa pozicija oba pilota i koja su projektovana tako da zadovolje važeće zahteve o vazdušnoj plovidbenosti;“*

- ii) Poglavlje 13, Bezbednost, Odeljak 13.2 Bezbednost odeljka za letačko osoblje, Preporuka 13.2.5 primenjuje se kao Standard sa izmenom u tekstu kao za Vazdušne operacije (Uredba EU br. 965/2012 - ORO.SEC.100.A (c)): „U svim avionima koji imaju vrata odeljka za letačko osoblje u skladu sa gornjom tačkom (b): (1) ta vrata moraju biti zatvorena pre startovanja motora radi uzletanja i biće zaključana kad to zahtevaju bezbednosne procedure ili glavni pilot do isključenja motora po sletanju, osim kad se oceni neophodnim da ovlašćeno osoblje uđe ili izađe u skladu sa nacionalnim programima bezbednosti u civilnom vazduhoplovstvu; i (2) biće obezbeđeni načini da se sa pozicija oba pilota nadzire celokupni prostor oko vrata sa spoljne strane odeljka za letačko osoblje da bi se prepoznala lica koja traže ulaz i da bi se otkrilo sumnjivo ponašanje ili potencijalna pretnja;“
- jj) Dodatak 2, Organizacija i sadržina Priručnika za operacije, Odeljak 1. Organizacija, Preporuka 1.1 primenjuju se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;
- kk) Dodatak 5, Nadzor nad bezbednošću vazdušnih operatora, 5. Kvalifikovano tehničko osoblje, Preporuka 5.2 primenjuju se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;
- ll) Dodatak 5, Nadzor nad bezbednošću vazdušnih operatora, 5. Kvalifikovano tehničko osoblje, Preporuka 5.5 primenjuje se kao Standard sa izmenom u tekstu kao za Vazdušne operacije (Uredba EU br. 965/2012 - ARO.GEN.200 (a)(2)): „(2) dovoljan broj osoblja da obavlja svoje zadatke i da vrši svoje odgovornosti. To osoblje mora da bude kvalifikovano za obavljanje zadataka koji su im dodeljeni i da poseduje potrebna znanja, iskustvo, završenu početnu i povratnu obuku radi obezbeđenje kontinuirane stručnosti. Mora da postoji sistem za planiranje dostupnosti osoblja, da bi se obezbedilo pravilno izvršenje svih zadataka;“

DEO II - MEĐUNARODNO OPŠTE VAZDUHOPLOVSTVO – AVIONI

Odeljak I - opšti deo

Nema

Odeljak II - Operacije opšteg vazduhoplovstva

- a) Poglavlje 2.1 Opšti deo, Odeljak 2.1.1 Poštovanje zakona, Uredbaa i procedura, Preporuka 2.1.1.5 primenjuju se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;
- b) Poglavlje 2.2 Operacije u letu, Odeljak 2.2.3 Pripreme za let, Preporuka 2.2.3.2 primenjuju se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;

- c) Poglavlje 2.2 Operacije u letu, Odeljak 2.2.3.7 Sipanje goriva dok su putnici ukrcani, Preporuka 2.2.3.7.1 primenjuju se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;
- d) Poglavlje 2.2 Operacije u letu, Odeljak 2.2.4.2 Vremensko izveštavanje od strane pilota, Preporuka primenjuju se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;
- e) Poglavlje 2.2 Operacije u letu, Odeljak 2.2.4.3 Opasni uslovi leta, Preporuka primenjuju se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;
- f) Poglavlje 2.2 Operacije u letu, Odeljak 2.2.4.3 Opasni uslovi leta, Preporuka primenjuju se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;
- g) Poglavlje 2.4 Avionski instrumenti, oprema i dokumenti za letenje, Odeljak 2.4.2 Avioni na svim letovima, Preporuka 2.4.2.4 primenjuju se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;
- h) Poglavlje 2.4 Avionski instrumenti, oprema i dokumenti za letenje, Odeljak 2.4.2 Avioni na svim letovima, Preporuka 2.4.2.5 primenjuju se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;
- i) Poglavlje 2.4 Avionski instrumenti, oprema i dokumenti za letenje, Odeljak 2.4.3 Avioni upravljani po pravilima vizuelnog letenja (VFR), Preporuka 2.4.3.2 primenjuju se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;
- j) Poglavlje 2.4 Avionski instrumenti, oprema i dokumenti za letenje, Odeljak 2.4.4 Avioni na letovima preko vode, Preporuka 2.4.4.2 primenjuju se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;
- k) Poglavlje 2.4 Avionski instrumenti, oprema i dokumenti za letenje, Odeljak 2.4.6 Avioni u letu na velikim visinama, Preporuka 2.4.6.3 primenjuju se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;
- l) Poglavlje 2.4 Avionski instrumenti, oprema i dokumenti za letenje, Odeljak 2.4.11 Avioni koji moraju biti opremljeni sistemom upozorenja na približavanje zemlji (GPWS), Preporuka 2.4.11.6 primenjuju se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;
- m) Poglavlje 2.4 Avionski instrumenti, oprema i dokumenti za letenje, Odeljak 2.4.12 Odašiljač lokatora u slučaju opasnosti (ELT), Preporuka 2.4.12.1 primenjuje se kao Standard sa izmenom u tekstu kao za Vazdušne operacije (Uredba EU br. 800/2013: NCC.IDE.A.215; NCC.IDE.H.215; NCO.IDE.A.170 i NCO.IDE.H.170);

- n) Poglavlje 2.4 Avionski instrumenti, oprema i dokumenti za letenje, Odeljak 2.4.14 Mikrofoni, Preporuka primenjuju se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;
- o) Poglavlje 2.4 Avionski instrumenti, oprema i dokumenti za letenje, Odeljak 2.4.16.2 Snimači glasa u pilotskoj kabini i sistemi audio zapisa u pilotskoj kabini, Preporuka 2.4.16.2.1.1 primenjuje se kao Standard sa izmenom u tekstu kao za Vazdušne operacije (Uredba EU br. 800/2013: NCC.IDE.A.160);
- p) Poglavlje 2.4 Avionski instrumenti, oprema i dokumenti za letenje, Odeljak 2.4.16.2 Snimači glasa u pilotskoj kabini i sistemi audio zapisa u pilotskoj kabini, Preporuka 2.4.16.2.3.3 primenjuje se kao Standard sa izmenom u tekstu kao za Vazdušne operacije (Uredba EU br. 800/2013: NCC.IDE.A.160);
- q) Poglavlje 2.8 Priručnici, dnevnici i evidencije, Odeljak 2.8.2 Dnevnik puta, Preporuka 2.8.2.2 primenjuju se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;

Odeljak III -Veliki i turbomlazni avioni

- a) Poglavlje 3.3 Opšti deo, Odeljak 3.3.2 Sistem upravljanja bezbednošću, Preporuka 3.3.2.2 primenjuju se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;
- b) Poglavlje 3.4 Operacije u letu, Odeljak 3.4.2.3 Uputstva za operacije – opšti deo, Preporuka 3.4.2.3.2 primenjuju se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;
- c) Poglavlje 3.4 Operacije u letu, Odeljak 3.4.3 Pripreme za let, Preporuka 3.4.3.2 primenjuju se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;
- d) Poglavlje 3.4 Operacije u letu, Odeljak 3.4.4 Procedure u toku leta, Preporuka 3.4.4.1 primenjuju se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;
- e) Poglavlje 3.4 Operacije u letu, Odeljak 3.4.4 Procedure u toku leta, Preporuka 3.4.4.3.1 primenjuju se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;
- f) Poglavlje 3.4 Operacije u letu, Odeljak 3.4.4 Procedure u toku leta, Preporuka 3.4.4.3.2 primenjuju se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;
- g) Poglavlje 3.6 Avionski instrumenti, oprema i dokumenti za letenje, Odeljak 3.6.1 Opšti deo, Preporuka 3.6.1.2 primenjuju se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;
- h) Poglavlje 3.6 Avionski instrumenti, oprema i dokumenti za letenje, Odeljak 3.6.2 Avioni na svim letovima, Preporuka 3.6.2.1(b) primenjuju se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;

- i) Poglavlje 3.6 Avionski instrumenti, oprema i dokumenti za letenje, Odeljak 3.6.9 Avioni koji prevoze putnike – sedišta za kabinsko osoblje, Preporuka 3.6.9.2.1 primenjuju se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;
- j) Poglavlje 3.6 Avionski instrumenti, oprema i dokumenti za letenje, Odeljak 3.6.10 Avioni koji moraju biti opremljeni sistemom za izbegavanje sudara u vazduhu (ACAS), Preporuka 3.6.10.1 primenjuju se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;
- k) Poglavlje 3.6 Avionski instrumenti, oprema i dokumenti za letenje, Odeljak 3.6.10 Avioni koji moraju biti opremljeni sistemom za izbegavanje sudara u vazduhu (ACAS), Preporuka 3.6.10.3 primenjuju se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;
- l) Poglavlje 3.8 Održavanje aviona, Odeljak 3.8.1 Operatorove odgovornosti za održavanje, Preporuka 3.8.1.2 primenjuju se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;
- m) Poglavlje 3.8 Održavanje aviona, Odeljak 3.8.2 Operatorov priručnik za kontrolu održavanja, Preporuka primenjuju se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;
- n) Poglavlje 3.10 Oficir za operacije u letu/Dispečer letova, Preporuka primenjuju se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;
- o) Poglavlje 3.11 Priručnici, dnevnici i evidencije, Odeljak 3.11.1 Operatorov priručnik za kontrolu održavanja, Preporuka primenjuju se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;
- p) Poglavlje 3.11 Priručnici, dnevnici i evidencije, Odeljak 3.11.2 Program održavanja, Preporuka 3.11.2.3 primenjuju se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;
- q) Poglavlje 3.12 Kabinsko osoblje, Odeljak 3.12.4 Obuka, Preporuka 3.12.4.2 primenjuju se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;
- r) Poglavlje 3.12 Bezbednost, Odeljak 3.13.1 Program bezbednosti, Preporuka primenjuju se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;

DEO III - MEĐUNARODNE OPERACIJE – HELIKOPTERI

Odeljak I - opšti deo

Nema

Odeljak II - Međunarodni komercijalni vazdušni saobraćaj

- a) Poglavlje 2 Operacije u letu, Odeljak 2.2.4 Uputstva za operacije – opšti deo, Preporuka 2.2.4.3 primenjuju se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;
- b) Poglavlje 2 Operacije u letu, Odeljak 2.2.7 Minimalne visine za let (operacije pod IFR), Preporuka 2.2.7.3 primenjuju se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;
- c) Poglavlje 2 Operacije u letu, Odeljak 2.2.7 Minimalne visine za let (operacije pod IFR), Preporuka 2.2.7.4 primenjuju se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;
- d) Poglavlje 2 Operacije u letu, Odeljak 2.3.4 Alternativni helidromi, Preporuka 2.3.4.4 primenjuje se kao Standard sa izmenom u tekstu kao za Vazdušne operacije (Uredba EU br. 965/2012 - GM1 CAT.OP.MPA.181): „*Kod operacija van kopna, sve slobodne kapacitete nosivosti treba iskoristiti za nošenje dodatnog goriva ako bi se time olakšalo korišćenje alternativnog aerodroma na kopnu;*“
- e) Poglavlje 2 Operacije u letu, Odeljak 2.4.6 Zaštita kabinskog osoblja i putnika u presurizovanoj letelici u slučaju gubitka pritiska, Preporuka primenjuju se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;
- f) Poglavlje 2 Operacije u letu, Odeljak 2.4.8 Operativne procedure za smanjenje buke kod helikoptera, Preporuka primenjuju se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;
- g) Poglavlje 4 Helikopterski instrumenti, oprema i dokumenti na letu, Odeljak 4.2 Svi helikopteri na svim letovima, Preporuka – „Medicinski materijal treba da sadrži:“ pod tačkom 4.2.2 a) (1) primenjuju se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;
- h) Poglavlje 4 Helikopterski instrumenti, oprema i dokumenti na letu, Odeljak 4.3.1 Snimači podataka o letu i avionski sistemi za snimanje podatka, Preporuka 4.3.1.2.3 primenjuje se kao Standard sa izmenom u tekstu kao za Vazdušne operacije (Uredba EU br. 965/2012 - CAT.IDE.H.190(a)): „*Sledeći helikopteri moraju biti opremljeni snimačem podataka o letu (FDR) koji koristi digitalni metod za snimanje i čuvanje podataka i za koji postoji način za lako preuzimanje tih podataka sa medijuma na kojem su snimljeni: (1) helikopteri sa MCTOM od preko 3.175 kg i sa prvom individualnom CofA izdatom na dan ili posle 1. avgusta 1999. godine; (2) helikopteri sa MCTOM od preko 7.000 kg, ili sa MOPSC od preko devet, i sa prvom individualnom CofA izdatom na dan ili posle 1. januara 1989. godine ali pre 1. avgusta 1999. godine;*“
- i) Poglavlje 4 Helikopterski instrumenti, oprema i dokumenti na letu, Odeljak 4.3.2 Snimači glasa u pilotskoj kabini, Preporuka 4.3.2.1.2 primenjuje se kao Standard sa izmenom u tekstu kao za Vazdušne operacije (Uredba EU br.

965/2012 - CAT.IDE.H.185 (a): „Sledeći tipovi helikoptera moraju biti opremljeni snimačem glasa u pilotskoj kabini (CVR): (1) svi helikopteri sa MCTOM od preko 7.000 kg; i (2) helikopteri sa MCTOM od preko 3.175 kg i sa prvom individualnom CofA izdatom na dan ili posle 1. januara 1987. godine;“

- j) Poglavlje 4 Helikopterski instrumenti, oprema i dokumenti na letu, Odeljak 4.3.2 Snimači glasa u pilotskoj kabini, Preporuka 4.3.2.3.3 primenjuje se kao Standard sa izmenom u tekstu kao za Vazdušne operacije (Uredba EU br. 965/2012 - CAT.IDE.H.185 (b)): „(1) prethodna 2 sata za helikoptere navedene u tačkama (a)(1) i (a)(2), sa prvom individualnom CofA izdatom na dan ili posle 1. januara 2016 .godine;(2) prethodan 1 sat za helikoptere navedene u tački(a)(1), sa prvom individualnom CofA izdatom na dan ili posle 1. avgusta 1999. godine ali pre 1. januara 2016. godine; (3) prethodnih 30 minuta za helikoptere navedene u tački(a)(1), sa prvom individualnom CofA izdatom pre 1. avgusta 1999. godine; ili (4) prethodnih 30 minuta za helikoptere navedene u tački(a)(2), sa prvom individualnom CofA izdatom pre 1. januara 2016. godine;“
- k) Poglavlje 4 Helikopterski instrumenti, oprema i dokumenti na letu, Odeljak 4.5.2 Oprema za vanredne situacije, Preporuka 4.4.2.1 (b) primenjuju se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;
- l) Poglavlje 4 Helikopterski instrumenti, oprema i dokumenti na letu, Odeljak 4.5.2 Oprema za vanredne situacije, Preporuka 4.5.2.1 (b) primenjuju se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;
- m) Poglavlje 4 Helikopterski instrumenti, oprema i dokumenti na letu, Odeljak 4.5.2 Oprema za vanredne situacije, Preporuka 4.5.2.6 primenjuje se kao Standard sa izmenom u tekstu kao za Vazdušne operacije (Uredba EU br. 965/2012 - AMC1 CAT.IDE.H.300 (a)(3)): „(3) kad na letu nosi više od jednog splava za spašavanje, posada mora biti u stanju da aktivira najmanje 50 % dok sedi na svojim uobičajenim pozicijama, a gde bude neophodno daljinskim upravljačem;“
- n) Poglavlje 4 Helikopterski instrumenti, oprema i dokumenti na letu, Odeljak 4.5.2 Oprema za vanredne situacije, Preporuka 4.5.2.7 primenjuje se kao Standard sa izmenom u tekstu kao za Vazdušne operacije (Uredba EU br. 965/2012 - AMC1 CAT.IDE.H.300 (a)(4)): „(4) splavovi za spašavanje koji se ne mogu aktivirati daljinskim upravljačem niti ih može aktivirati posada, treba da budu takve težine da njima može rukovati jedna osoba. Treba smatrati da je 40 kg maksimalna težina;“
- o) Poglavlje 4 Helikopterski instrumenti, oprema i dokumenti na letu, Odeljak 4.5.2 Oprema za vanredne situacije, Preporuka 4.5.2.8 primenjuje se kao Standard sa izmenom u tekstu kao za Vazdušne operacije (Uredba EU br. 965/2012 - AMC1 CAT.IDE.H.300 (a)): „(a) Svaki obavezni splav za spašavanje treba da zadovoljava sledeće specifikacije: (1) da bude odobrenog dizajna i smešten tako da omogućava lako korišćenje u slučaju nužde; (2) da bude primetan za radar kod standardne radarske opreme na letu; (3) kad na letu nosi više od jednog splava za

spašavanje, posada mora biti u stanju da aktivira najmanje 50 % dok sedi na svojim uobičajenim pozicijama, a gde bude neophodno daljinskim upravljačem; i (4) splavovi za spašavanje koji se ne mogu aktivirati daljinskim upravljačem niti ih može aktivirati posada, treba da budu takve težine da njima može rukovati jedna osoba. Treba smatrati da je 40 kg maksimalna težina;"

- p) Poglavlje 4 Helikopterski instrumenti, oprema i dokumenti na letu, Odeljak 4.5.3 Svi helikopteri na letovima preko određenih vodenih površina, Preporuka 4.5.3.2 primenjuju se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;
- q) Poglavlje 4 Helikopterski instrumenti, oprema i dokumenti na letu, Odeljak 4.10 Helikopteri dok prevoze putnike – otkrivanje značajnih vremenskih sistema, Preporuka primenjuje se kao Standard sa izmenom u tekstu kao za Vazdušne operacije (Uredba EU br. 965/2012 - CAT.IDE.H.160): *Helikopteri sa MOPSC od preko devet kojima se upravlja pod IFR ili u noćnim uslovima moraju imati opremu za otkrivanje vremenskih sistema u letu kad tekući vremenski izveštaji ukazuju da se duž rute na kojoj se leti mogu očekivati oluje sa grmljavinom ili druge potencijalno opasne vremenske prilike koje se mogu detektovati opremom za otkrivanje vremenskih sistema u letu;"*
- r) Poglavlje 8 Oficir za operacije u letu ili Dispečer letova, Preporuka 8.4 primenjuje se kao Standard sa izmenom u tekstu kao za Vazdušne operacije (Uredba EU br. 965/2012 - AMC3 ORO.MLR.100 - D Obuka): *„Plan i program obuke i programi provere za sve članove osoblja za operacije zadužene za operative dužnosti u vezi pripreme ili izvođenja leta Plan i program obuke i programi provere treba da sadrže sledeće: 2.5 za drugo operativno osoblje osim članova posade (tj. dispečera, osoblje za rukovanje, itd.), sve druge relevantne stavke propisane u Aneksu IV (Deo - CAT) i u ovom Aneksu koje se odnose na njihove zadatke;"*
- s) Poglavlje 9 Priručnici, dnevnic i evidencije, Odeljak 9.3 Program održavanja, Preporuka 9.3.3 primenjuju se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;
- t) Poglavlje 9 Priručnici, dnevnic i evidencije, Odeljak 9.4 Dnevnik puta, Preporuka 9.4.1 primenjuju se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;
- u) Poglavlje 9 Priručnici, dnevnic i evidencije, Odeljak 9.4 Dnevnik puta, Preporuka 9.4.2 primenjuje se kao Standard sa izmenom u tekstu kao za Vazdušne operacije (Uredba EU br. 965/2012 - AMC1 ORO.MLR.110 (b)): *“Informacija ili njen deo može se čuvati i u drugom formatu osim kao štampana na papiru. Moraju se obezbediti dostupnosti, upotrebljivost i pouzdanost;"*
- v) Poglavlje 9 Priručnici, dnevnic i evidencije, Odeljak 9.4 Dnevnik puta, Preporuka 9.4.3 primenjuje se kao Standard sa izmenom u tekstu kao za Vazdušne operacije (Uredba EU br. 965/2012 - ORO.MLR.115): *„Sledeće informacije korišćene za pripremu i izvođenje leta kao isa njima povezani izveštaji, čuvaju se 3 meseca:(5) dnevnik puta, ili njegov ekvivalent;"*

Odeljak III – Međunarodno opšte vazduhoplovstvo

- a) Poglavlje 1 Priručnici, dnevnici i evidencije, Odeljak 1.1 Poštovanje zakona, Uredbaa i procedura, Preporuka 1.1.5 primenjuju se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;
- b) Poglavlje 2 Operacije u letu, Odeljak 2.7 Alternativni helidromi, Preporuka 2.7.3 primenjuje se kao Standard sa izmenom u tekstu kao za Vazdušne operacije (Uredba EU br. 965/2012 - GM1 CAT.OP.MPA.181): „*Kod operacija van kopna, sve slobodne kapacitete nosivosti treba iskoristiti za nošenje dodatnog goriva ako bi se time olakšalo korišćenje alternativnog aerodroma na kopnu;*“
- c) Poglavlje 2 Operacije u letu, Odeljak 2.13 Opasni uslovi leta, Preporuka primenjuju se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;
- d) Poglavlje 2 Operacije u letu, Odeljak 2.15.4 Sigurnosna oprema, Preporuka primenjuju se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;
- e) Poglavlje 2 Operacije u letu, Odeljak 2.18 Sisanje goriva dok su putnici ukrcani ili dok se elise okreću, Preporuka 2.18.1 primenjuju se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;
- f) Poglavlje 4 Helikopterski instrumenti, oprema i dokumenti na letu, Odeljak 4.1.3 Oprema, Preporuka 4.1.3.3 primenjuje se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;
- g) Poglavlje 4 Helikopterski instrumenti, oprema i dokumenti na letu, Odeljak 4.1.3 Oprema, Preporuka 4.1.3.4 primenjuju se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;
- h) Poglavlje 4 Helikopterski instrumenti, oprema i dokumenti na letu, Odeljak 4.3.2 Oprema za vanredne situacije, Preporuka 4.3.2.4 primenjuje se kao Standard sa izmenom u tekstu kao za Vazdušne operacije (Uredba EU br. 965/2012 - AMC1 NCC.IDE.H.227 (a)(3)): “(3) *kad na letu nosi više od jednog splava za spašavanje, posada mora biti u stanju da aktivira najmanje 50 % dok sedi na svojim uobičajenim pozicijama, a gde bude neophodno daljinskim upravljačem;*“
- i) Poglavlje 4 Helikopterski instrumenti, oprema i dokumenti na letu, Odeljak 4.3.2 Oprema za vanredne situacije, Preporuka 4.3.2.5 primenjuje se kao Standard sa izmenom u tekstu kao za Vazdušne operacije (Uredba EU br. 965/2012 - AMC1 NCC.IDE.H.227 (a)(4)): “(4) *splavovi za spašavanje koji se ne mogu aktivirati daljinskim upravljačem niti ih može aktivirati posada, treba da budu takve težine da njima može rukovati jedna osoba. Treba smatrati da je 40 kg maksimalna težina.*“
- j) Poglavlje 4 Helikopterski instrumenti, oprema i dokumenti na letu, Odeljak 4.3.2 Oprema za vanredne situacije, Preporuka 4.3.2.6 primenjuje se kao

Standard sa izmenom u tekstu kao za Vazdušne operacije (Uredba EU br. 965/2012 - AMC1 NCC.IDE.H.227 (a)): „(a) Svaki obavezni splav za spašavanje treba da zadovoljava sledeće specifikacije: (1) da bude odobrenog dizajna i smešten tako da omogućava lako korišćenje u slučaju nužde; (2) da bude primetan za radar kod standardne radarske opreme na letu; (3) kad na letu nosi više od jednog splava za spašavanje, posada mora biti u stanju da aktivira najmanje 50 % dok sedi na svojim uobičajenim pozicijama, a gde bude neophodno daljinskim upravljačem; i (4) splavovi za spašavanje koji se ne mogu aktivirati daljinskim upravljačem niti ih može aktivirati posada, treba da budu takve težine da njima može rukovati jedna osoba. Treba smatrati da je 40 kg maksimalna težina.“

- k) Poglavlje 4 Helikopterski instrumenti, oprema i dokumenti na letu, Odeljak 4.9 Helikopteri koji moraju biti opremljeni transponderom koji šalje podatke o pritisku i visini, Preporuka 4.9.2 primenjuju se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;
- l) Poglavlje 4 Helikopterski instrumenti, oprema i dokumenti na letu, Odeljak 4.10 Mikrofoni, Preporuka primenjuju se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;
- m) Poglavlje 5 Helikopterska oprema za komunikaciju i navigaciju, Odeljak 5.1 Oprema za komunikaciju, Preporuka 5.1.5 primenjuju se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;
- n) Dodatak 1 Nadzor nad bezbednošću vazdušnih operatora, Odeljak 5. Kvalifikovano tehničko osoblje, Preporuka 5.2 primenjuju se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;
- o) Dodatak 1 Nadzor nad bezbednošću vazdušnih operatora, Odeljak 5. Kvalifikovano tehničko osoblje, Preporuka 5.5 primenjuju se kao Standard odnosno bez izmena u tekstu;

4.2 Razlike nabrojane u stavu 1. ovog člana biće objavljene u Informativnoj publikaciji o vazduhoplovstvu (AIP), dvadeset osam (28) dana po stupanju na snagu ovog Uredbaa.

Član 5.

Dostupnost

Tekstovi revidiranih SARP-ova iz Aneksa 6, kako je precizirano u članu 1. stav 2. u skladu sa odredbama ove Uredbe, priloženi su uz ovu Uredbu kao Dodaci 1, 2 i 3.

Član 6.

Stupanje na snagu

Ova Uredba stupa na snagu dana 17. aprila 2014. godine.

U Prištini, 2. aprila 2014 godine.

Dritan Gjonbalaj
Generalni direktor